

รัฐบาลไทยต้องสืบสวนการหายตัวไปของบิลลี่อย่างเร่งด่วน

คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (ICJ) มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CRCF) และสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (HRLA) เรียกร้องให้รัฐบาลไทยดำเนินการสืบสวนอย่างละเอียดและเป็นกลางของการหายตัวไปของนายพลละจี รักจงเจริญ หรือบิลลี่ซึ่งถูกพบเห็นครั้งสุดท้าย ภายใต้การควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2557

การเรียกร้องครั้งนี้เกิดขึ้นจากการลงพื้นที่ร่วมกันที่จังหวัดเพชรบุรีซึ่งอยู่ท่าตะวันตกเฉียงใต้ของกรุงเทพฯ เพื่อที่จะยืนยันข้อเท็จจริงที่อยู่แวดล้อมการหายตัวไปของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน

เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2557 คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล มูลนิธิผสานวัฒนธรรมและสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนได้เดินทางไปท่าอากาศยาน โดยเข้าไปตรวจสอบด้านตรวจที่บิลลี่ถูกพบเห็นเป็นครั้งสุดท้าย ได้สังเกตการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจในพื้นที่ และสัมภาษณ์พยานหลัก ซึ่งรวมถึงภรรยาของบิลลี่และนายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร หัวหน้าสำนักงานอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2557 นางสาวพิณนภา พญาพรรณ ภรรยาของนายบิลลี่ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดเพชรบุรีขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกให้ส่งตัวผู้ถูกคุมขังมาศาล ภายหลังจากได้สวนคำร้อง ศาลได้ออกหมายเรียกนายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร และเจ้าหน้าที่หนึ่งคนให้มาที่ศาลจังหวัดเพชรบุรีในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2557 เพื่อตอบคำถาม เรื่องที่อยู่ของนายบิลลี่

“การได้ลงไปพื้นที่จังหวัดนั้นได้ยืนยันข้อกังวลว่าบิลลี่อาจถูกบังคับให้หายตัวไป” นายแซม ชารีฟี ผู้อำนวยการภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิกกล่าว “หากเป็นกรณีดังกล่าวจริง กรณีนี้ถือเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงอย่างยิ่งภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ และรัฐบาลต้องแสดงให้เห็นถึงพันธสัญญาในการระบุตัวผู้ต้องสงสัยและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อผู้กระทำ ความผิดดังกล่าว”

ทางคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล มูลนิธิผสานวัฒนธรรม และสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนแนะนำให้รัฐบาลไทย

- ดำเนินการค้นพื้นที่ที่บิลลี่ถูกพบเห็นครั้งสุดท้ายอย่างละเอียดรอบคอบ
- ยึดหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งรวมถึงภาพจากกล้องที่วิวงจรปิดในพื้นที่

- เก็บหลักฐานซึ่งเป็นบันทึกการใช้โทรศัพท์ของบิลลี่ เพื่อนของเขา และเพื่อนร่วมงาน รวมถึงของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะระบุการใช้โทรศัพท์โทรออกในช่วงเวลาวันเวลาที่เกี่ยวข้องและเพื่อระบุการเคลื่อนไหวของเขา

ทางคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล มูลนิธิผสานวัฒนธรรม และสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ยังเรียกร้อง ให้ทางฝ่ายกระบวนการยุติธรรมไทยว่าก่อนวันที่ 30 เมษายน ที่จะมีการไต่สวนเจ้าหน้าที่ ทางพยานและญาติของบิลลี่จะได้รับการคุ้มครองและมีการเก็บหลักฐานทั้งหมด รวมถึงภาพจากกล้องวงจรปิด และบันทึกการใช้โทรศัพท์มือถือให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

ภายหลังจากการพูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทางคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล มูลนิธิผสานวัฒนธรรมและ สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนสามารถ สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2557 บิลลี่ได้ออกจากหมู่บ้านป่าแดง ที่เขาอยู่กับภรรยาและลูกทั้งห้าคน และเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ฮอนด้าสีเหลืองไปที่หมู่บ้านบางกลอยซึ่งเป็นที่อยู่ของแม่เขา ทั้งสองหมู่บ้านที่กล่าวมานั้นอยู่ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2557 คู่สามีภรรยาเห็นบิลลี่นั่งอยู่ภายนอกของด่านตรวจเขาเมเร็ว กับรถจักรยานยนต์ของเขา บันทึกของด่านตรวจแสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลา 16.17 น ในตอนบ่าย ด่านตรวจดังกล่าวตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติ อยู่บนถนนเพียงสายเดียวที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านบางกลอย กับอำเภอ แก่งกระจาน ทั้งคู่สามีภรรยาได้คุยกับบิลลี่ อย่างสั้นๆ บิลลี่บอกทั้งสองว่าเขาเพิ่งกลับลงมาจากหมู่บ้านบางกลอย

นายชัยวัฒน์ ลิขิตอักษร หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน บอกกับ ICJ CRCF และ HRLA ว่าได้ทราบว่ามีคนครอบครองน้ำผึ้งป่า และนายชัยวัฒน์ได้เดินทางมายังด่านตรวจเมเร็วที่ที่เขาได้พบบิลลี่เวลาประมาณ 17.00 น. บิลลี่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากครอบครองน้ำผึ้งป่าห้าขวด พยานได้บอกกับ ICJ CRCF และ HRLA ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ปกติ เนื่องจากสถานการณ์แบบนี้เจ้าหน้าที่มักจะยึดน้ำผึ้งโดยไม่ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย

นายชัยวัฒน์ ลิขิตอักษร ซึ่งกล่าวว่าเขาไม่เคยรู้จักบิลลี่ ณ ขณะนั้น เขาตัดสินใจพาบิลลี่ไปที่ศูนย์ประสานงานหน่วยลาดตระเวนอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเพื่อไปสอบปากคำ เขาได้สั่งให้รถจักรยานยนต์ของบิลลี่ขึ้นหลัง รถกระบะ เขาได้ขับรถพาบิลลี่ในเส้นทางของศูนย์ประสานงานพร้อมกับเจ้าหน้าที่ทั้งสามนาย บิลลี่ได้นั่งภายในแค็บของรถกระบะ ภายหลังจากการสอบถามในยานพาหนะ เขาตัดสินใจที่จะปล่อยตัวบิลลี่ เนื่องจากเขาครอบครองน้ำผึ้งในปริมาณไม่มาก เขากล่าวว่าประมาณเวลา

17.30 น. เขาได้หยุดระหว่างทางก่อนแยกบ้านมะค่า สั่งให้ยกรถจักรยานยนต์ของบิลลีลงและทิ้งบิลลีไว้ข้างถนนในขณะที่ฝนตกหนัก นี่เป็นเวลาค้างสุดท้ายที่มีคนกล่าวอ้างว่าได้เห็นบิลลี

แม้ว่าจะมีการพยายามติดต่อบิลลีอย่างมาก เพื่อนและครอบครัวของบิลลีไม่มีใครได้ข่าวจากเขา ภายหลังจากที่ผู้คนเจอตัวเขา ณ เวลา 16.17 น. วันที่ 17 เมษายน ที่ด่านตรวจเขามะเร็ว ผู้ใหญ่บ้านบางกลอยซึ่งได้นัดกับบิลลีที่บ้านของตนในอำเภอแก่งกระจานในเย็นวันนั้นได้กล่าวว่า เขาได้รับโทรศัพท์เวลาประมาณ 18.00 น. จากเจ้าหน้าที่ว่าบิลลีถูกจับ เนื่องจากครอบครองน้ำผึ้ง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่คนนั้นยังได้แนะนำผู้ใหญ่บ้านให้ไปที่สถานีตำรวจแก่งกระจานเพื่อประกันตัวบิลลี อย่างไรก็ตามเนื่องจาก ณ ขณะนั้นเป็นเวลาค่ำแล้วผู้ใหญ่บ้านจึงไม่ได้ไปที่สถานีตำรวจ

เช้าวันรุ่งขึ้น ผู้ใหญ่บ้านได้โทรไปที่สถานีตำรวจแก่งกระจานเพื่อที่จะถามเรื่องบิลลี แต่ทางสถานีตำรวจได้บอกว่าบิลลีไม่ได้อยู่ที่นั่น ในตอนบ่ายผู้ใหญ่บ้านได้เดินทางไปสถานีตำรวจซึ่งทางตำรวจได้ปฏิเสธว่าบิลลีถูกจับไปที่นั่น เวลาประมาณ 21.00 น. ผู้ใหญ่บ้านได้เดินทางกลับไปยังสถานีตำรวจดังกล่าวเพื่อแจ้งความบุคคลหาย

ภรรยาของบิลลีได้กล่าวว่าบิลลีไม่เคยไปไหนเป็นเวลานานและทั้งคู่ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะกัน

ก่อนการหายตัวไปอย่างปรากฏชัดของบิลลี บิลลีได้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแม่เพรียง เขาทำงานกับชาวบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและนักเคลื่อนไหวในการดำเนินการทางกฎหมาย ชาวบ้านยื่นฟ้องกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน

ชาวบ้านกล่าวหาว่าในปี พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่รัฐได้เผาและทำลายทรัพย์สินและบ้านเรือนของชาวบ้านจำนวน 20 ครอบครัว ที่อาศัยในอุทยานแห่งชาติ บิลลีเป็นผู้ประสานงานที่ทำงานกับผู้ร้องทุกข์และเป็นล่ามในกระบวนการ เขาได้วางแผนที่จะยื่นฎีการ้องทุกข์ต่อในหลวง

มีแหล่งข่าวที่สามารถเชื่อได้ว่าบิลลีได้มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวในขณะที่ถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัว

“ข้อเท็จจริงที่ว่าบิลลีนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นคนควบคุมตัวเขานั้นทำให้นึกถึงสิ่งที่น่ากังวลเหมือนกันกับการหายตัวไปที่สำคัญของ นายสมชาย นีละไพจิตร” แซมกล่าวเพิ่มเติม ในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2547 นายสมชาย นีละไพจิตร ทนายความมุสลิมด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในประเทศไทย ถูกบังคับให้หายตัวไปในกรุงเทพฯ ได้

ไม่นานหลังจากที่ได้เริ่มการดำเนินการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งถูกกล่าวหาว่าได้ทรมาน
ลูกความของเขา

การหายตัวไปอย่างชัดเจนของบิลลีภายหลังการลอบสังหารนายทัศนักรม โอบอ้อม นักต่อสู้ด้าน
สิทธิมนุษยชน ซึ่งทำงานร่วมกับบิลลี เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2554 นายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิต
อักษร หัวหน้าสำนักงานอุทยานแห่งชาติ แก่งกระจานได้ถูกกล่าวหาว่าได้จ้างวานฆ่านายทัศนักร
ม และคดีนี้ได้อยู่ที่ศาลจังหวัดเพชรบุรี แม้ว่าจะมีข้อกล่าวหาดังกล่าวแต่นายชัยวัฒน์หาได้ถูก
ย้ายจากตำแหน่งไม่

ระหว่างการสืบสวนการหายตัวไปอย่างชัดเจนของนายบิลลี นายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร ควรถูกพัก
งานจากตำแหน่งหน้าที่ มาตรา 16 ของอนุสัญญาป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูก
บังคับ ระบุว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการบังคับบุคคลให้หายสาบสูญความถูกต้องจาก
ตำแหน่งหน้าที่ในระหว่างการสืบสวน

ประเทศไทยตามพันธกรณีระหว่างประเทศทางกฎหมายที่ไทยได้เป็นภาคอยู่ทั้งกติการะหว่าง
ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและอนุสัญญาต่อต้านการทรมานต้องสืบสวน
ฟ้อง ลงโทษ และเยียวยาชดเชยสำหรับอาชญากรรมการบังคับให้หายสาบสูญ

ในฐานะที่ไทยได้ไปลงนามอนุสัญญาป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เมื่อ
วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2555 รัฐบาลไทยได้ส่งสัญญาณในการยอมรับความร้ายแรงของอาชญา
กรรมการบังคับให้หายสาบสูญและการผูกมัดในการต่อสู้กับความผิดดังกล่าว

อนุสัญญาป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับได้รับรองว่าเป็นสิทธิเด็ดขาดว่า
จะไม่ถูกบังคับให้หายตัวไป และวางพันธกรณีว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะกำหนดให้การกระทำ
ดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญา และกำหนดโทษที่เหมาะสม โดยพิจารณาถึงความร้ายแรงอย่าง
ยิ่ง

อนุสัญญานิยามการถูกบังคับให้หายสาบสูญว่า “การจับกุม การคุมขัง การลักพาตัว หรือการ
กระทำรูปแบบ อื่นๆ ที่เป็นการทำให้เสียไปซึ่งเสรีภาพ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยบุคคลอื่นหรือ
กลุ่มบุคคลที่กระทำการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุน หรือการยินยอมจากรัฐ โดยตามมาซึ่งการ

ปฏิเสธที่จะยอมรับการทำให้เสียชื่อเสียง หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายตัวไป โดยการให้บุคคลนั้นอยู่ภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย”